

1975

Szóváltás egy „méltatlan” szó ügyében*

A Petőfi Népe december 5-i számának kalocsai összeállításában egy kis aláíratlan cikk egy megújuló, sokféle művelődési feladatra kiszemelt épületről szól. A cikkíró beszélgetőtársai többször is megemlézték, hogy szeretnék, ha az ódon-új épület olyan lenne majd, mint a kecskeméti Kodály Intézet hasonlóképpen régiből újjávarázsolt székháza. Szívből reméljük, hogy legalább úgy fog sikerülni ez a nagyszabású munka. Azt is megtudjuk a cikkből, hogy a közművelődés céljait fogja szolgálni a ház az átépítés után. Reméljük és kívánjuk, hogy maradéktalanul betöltsi majd hivatását az épület és a benne dolgozók népes hada. Most azonban még – legalábbis a cikk címéből erre következtethetünk – nem tisztázódtak eléggé a feladatok és célok. A magyar irodalmi nyelvben ugyanis nincs ilyen szó: KULTÚRKOMBINÁT. Kétségtelen, hogy az összetétel második tagja a sokoldalúságra, az összetettségre utal, kétségtelen az is, hogy a kultúr szónak van valami köze a művelődéshez. A kettő így együtt azonban se nem magyar, se nem művelt. Méltatlan ahhoz az újsághoz, mely naponta több mint ötvenezer emberhez szól az egyik legnagyobb magyar költő, Petőfi Sándor nevével, s amely rendszeresen helyet ad nyelvművelő cikkeknek. Nem is beszélve arról, hogy éppen Kodály Zoltán nevével kerül – ha áttételesen is – összefüggésbe ez a csúnya kifejezés. Éppen Kodály volt az, aki e helytelen és magyartalan szóösszetétel ellen alaposan kikelt. Mindenkinek figyelmébe ajánlhatom a Visszatekintésben, illetve A zene mindenkié című kötetben megjelent Szóval: kultúr című írást.

Azt szeretnénk, ha a kecskeméti Kodály Intézet még ilyen „apróságban” sem lenne méltatlan ahhoz a művészhez, tudóshoz és nevelőhöz, akinek nevét viseli. S természetesen ugyanígy hő óhajunk, hogy a magyar szocialista művelődés más intézményei se legyenek „kultúr kombinátok”, még ha valóban sokoldalúan igyekeznek is szolgálni a közművelődést, akkor sem! Sőt, éppen azért nem! Kérünk mindenkit, hogy felejtse el ezt a csattanósnak és lényegretörőnek szánt címet, illetve elnevezést. Megéri a fáradságot egy kicsit hosszabb, „körülményesebb”, de magyar név kitalálása és kimondása. Jó lesz talán egy „elcsépel” kifejezés is: művelődési központ.

* Petőfi Népe, 1975. 12. 12., 5. o.